

MÜJDAT SAVRAN:

"MÜHENDİŞLİK YAŞAMIYLA POLİTİK İLGİYİ BAĞDAŞTIRMAK ZOR"

Söyleşi: MacitMUTAF

• Sayın Müjdat Savran, bize kısaca özgeçmişinizden sözeder misiniz?

D Manisa'nın Salihli ilçesinde doğdum ve orada büyüdüm. Ortaokulu orada bitirdikten sonra Devlet Parasız Yatılı sınavlarını kazanarak Denizli'de Lise öğrenimime devam ettim. 1965 yılında AFS (American Field Service, -öğrenci mübadele programı-) kanalıyla Amerika'ya gittim. Liseyi Amerika'da bitirdim. Bu yıllar yaşamımın en güzel yılları oldu. Hem Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullardan dolayı sürekli ve süratli bir öğrenme dönemi geçirdik. Hem de, ayrıca, Amerika'ya gitmiş olmamdan dolayı genç yaşta başka bir yaşam tarzı, başka bir dünyaya bakış açısı görerek, dünyaya tamamen başka bir noktadan bakabilmeyi öğrendim. Bu benim için büyük bir avantaj oldu. Ve bu avantajı ilerki yıllarımdaki yaşamımda belli şeyleri kavrarırken olsun, hayatımı yönlendirirken olsun bir şekilde kullanmaya çalıştım. Özellikle de bugün dünyaya bakarken, olaylara bakarken daha sağlıklı değerlendirme yapmakta bu tür yaşantıları bilmenin faydası oluyor. Üniversite öncesi yıllarım çok hareketli geçti. Hem ortaokul aşamasında, hem lise aşamasında bulunduğum yerlerde sürekli sosyal olaylarla ilgilendim. Belirli şekillerde olayların içerisine, sosyal faaliyetler içerisine girdim. 1 Nisan 1947 doğumluyum. Çocukluğum 1950'li yıllarda geçti. Toplumumuz o yıllarda yeni gündeme gelen çok partililik gereği belirli bir çalkantı içerisindedeydi. Toplumda belli bir canlılık söz konusuydu. Bizde o ortam içersinde yetiştik. O ortamın getirdiği belirli duyarlılıklar edindik. Özet olarak söyleyebileceğim, sürekli hareketli, canlı ve sosyal olaylarla ilgilenen bir dönem geçirdim. Kendime geldiğim andan itibaren, -tabii bu ilerki yıllarda- geçmişin, üniversite yıllarımı da belirli bir şekilde yönlendirdiğini gördüm ve üniversite yıllarım, böyle bir geçmişe uygun bir şekilde tamamlanma yönünde belirlenmiş oldu.

"Mühendis arkadaşlarımız okul bitirdikten sonra, genellikle girdikleri işlerle ilgili dallarda kendilerini geliştiriyorlar. Fakat esas olarak mühendisliklerini geliştirme, dünyaya mühendisçe bakış açısını geliştirme, mühendislik felsefesini ilerletme yolunda fazla bir şey yapmıyorlar."

• Sayın Savran, ülkemizde yüksek öğrenimdeki aksaklıklar nedeniyle meslek seçimi genellikle tesadüflere bağlı. Elektrik mühendisliğini isteyerek mi seçtiniz? Elektrik Mühendisliğinde istemlerinize erişebildiniz mi?

Mühendislikle özel yaşantınızı nasıl bağdaştırdınız? Mühendisliğinizin dışında neler yapmak istiyorsunuz?

D Elektrik Mühendisliğini isteyerek seçtim. Nasıl karar verdim bilmiyorum ama, ilkokul çağlarından itibaren hep elektrik mühendisi olmak istedim. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne girdiğim ilk senede bölüm seçimi yoktu, önce tereddüt ettim, herkes inşaat mühendisliğini seçiyordu. Ben de acaba inşaatı mı seçsem diye çok düşündüm. Fakat çocukluk yıllarımın etkisiyle elektrikte karar kıldım ve o bölümü seçtim. Benim açımdan bu bir istek sonucu olmuş oldu, fakat Türkiye'de şu anda ve o zamanda kimsenin istediği bölümü seçebildiğim pek sanmıyorum. Çünkü sistem, isteğe ve yeteneğe göre belirlenmemekte. İnsanlar bugün kariyer yapmak için üniversiteye girmekteler. Ben elektrik bölümünü seçtikten sonra, elektriği, özellikle de matematiği sevdiğimden zevkle okudum. Fakat bu yaşantım içinde, politikayla da yakından ilgilenmeye başladım. Politikayla ilgilenmeye başladıktan sonra, elektrik mühendisliği bölümünde okumanın politik alanda belli) şekilde engellemeler getirdiğini, daha doğrusu belli şeyleri kavramakta zorluklar getirdiğini gördüm. Tabii politikayla da ilgilendiğim için politikayla ilgili bir okulda okusaydım daha iyi olurdu diyebilirim. Ayrıca, okumak da isterdim çünkü şu anda gerçekten politikayı daha çok seviyorum ve politik konularla ilgilenme beni daha çok çekiyor.

Mühendislik yaşamına gelince, mühendislik yaşamıyla yoğun politik ilgiyi bağdaştırmak oldukça zor. İnitanın belli bir zamanı

var. Ben işte, o şanssızlardan biriyim. Sürekli de bunun sıkıntısını çektim. Yani ne politikacı olabildim, ne de mühendis olabildim. Bunu çevreme de sürekli anlatmışımdır. Aslında bu benden de kaynaklanan bir hata. Tam karar veremedim. Çünkü bir yandan politikayla yoğun bir şekilde ilgilenirken, diğer yandan da mesleği yürüttüm. Belki de bu benim ekonomik durumumdan kaynaklanıyor. Çünkü yaşamımı ancak mühendislik yaparak kazanabiliyorum.

Fakat bir anlamda aktif politika yapmak istiyorum. İkisi birlikte benim mühendislik mesleğimde- iyi bir teknik adam olamamam- şeklinde sonuçlandı. Çünkü kapasitesi olan bir kişiydim. Mühendislik dalında çok gelişebilirdim. Gelişemememin nedeni de, hem Türkiye'de çalışılan işlerde fazlaca bir mühendislik talep edilmemesi, hemde benim ilgi alanımın biraz kaymış olması. O açıdan şu anda kendimi iyi bir mühendis olarak niteleyemiyorum. Çünkü çalıştığım işyerlerinde özel konular dışında mühendislik bilgimi geliştirmem veya yeni bilgiler edinmek için herhangi bir çalışma yapmış değilim. Ülkemizdeki mühendisler açısından da en büyük eksikliğin bu olduğunu sanıyorum. Mühendis arkadaşlarımız okul bitirdikten sonra, genellikle girdikleri işlerle ilgili dallarda kendilerini geliştiriyorlar. Fakat esas olarak mühendisliklerini geliştirme, dünyaya mühendisçe bakış açısını geliştirme, mühendislik felsefesini ilerletme yolunda fazla bir şey yapmıyorlar. Onlar öyle değilse bile en azından ben öyle durumdayım. Bunu şu günlerde çok iyi farkettim. Zamanımın yettiği oranda bu alandaki eksikliğimi, hiç olmazsa - mühendislik eğitimi artı mühendislerin Türkiye toplumundaki yaklaşımları ne olmalıdır?- gibi çalışmalarını kendim yaparak gidermeye çalışıyorum, llerdede bu çalışmalar konusunda ulaştığım sonuçları, yazılı veya sözlü halde kamuoyuna yansıtarak bir parça bu konudaki eksikliğimizi gidermeye çalışacağım diyorum.

• Meslek yaşamınızın dışında neler yapıyorsunuz. Bize biraz özel yaşamınızdan söz eder misiniz?

D Meslek yaşamının dışında sosyal faaliyet olarak çok fazla bir şeyler

yapamıyoruz. Elimizden geldiği kadar Oda ile belli bir şekilde ilgileniyoruz. Onun dışında arkadaş toplantıları dışında sosyal yaşantımız hemen hemen yok sayılır. Tarihi eserlere karşı belli bir ilgim var. Ailece tarihi eserler konusuyula ilgileniyoruz. Fırsat buldukça tarihi yerleri gezip tarihi eserleri incelemeye gayret ediyoruz. Bundan da büyük bir zevk alıyoruz.

• Sayın Savran, geçmiş ve geleceği nasıl değerlendiriyorsunuz?

D Hem geçmiş hem gelecek konusunda oldukça iyimserim. Aslında bu iyimserliğim yeni, özellikle de son cezaevi yaşamımdan sonra - antiterör yasasından yararlanarak aşağı yukarı 3,5 ay önce cezaevinden çıktım- başladı. Ondan önce 10-13 ay kadar cezaevinde kalmıştım. Bu süre içinde epey bir bilgilenme çalışması yapabildim. Ve bunun neticesinde özellikle, ondan bir kaç yıl öncesinde yaptığım çalışmalar neticesinde bir iyimserlik edindim. Geçmişte yaşarken, olayların içindeyken hem sosyal yaşantım içerisinde, hemde toplumsal yaşantı içerisinde hep kötümserlik içindeydim. Hem toplumumuzun çok geri olması beni etkiliyordu ve belli bir acelecilik içersindeydim. Toplumun çabuk gelişmesi diye bir talebim vardı. Bu hem kendimin hemde çevremi çabuk gelişmesi talebini de kapsıyordu. Fakat gördük ki, bu ne kadar istenirse istensin hemen olmuyor. Geçmiş yaşarken çok yavaş gittiğini düşündüğüm olaylara

bugün baktığımda, toplumumuzun ve dünyanın epey bir mesafe kaydettiğine şu anda inanıyorum, özellikle bizim toplumumuzdan değerlendirmeye yaparsak -1950li yıllarda ki bu yıllar benim çocukluğumun yıllarıydı- toplumumuz gerçekten çok hareketsiz ve yavaş bir yaşantı içersindeydi. Bugün ise 40 yıl süre içerisinde veya benim bildiğim 35 yıllık süre içerisinde toplumumuz büyük bir mesafe kaydetti ve gerçekten hareketli bir toplum haline geldi. Bu özellikle de son 15 yıl içerisinde çok büyük oranda görülüyor. Çünkü 1975 ve 76'lı yıllara kadar gerek iş yaşamında gerekse diğer yaşantılarda çok fazla meşgul değildik. Hem diğer yaşantıları değerlendirebiliyorum hem kendi iş yaşamımızı değerlendirebiliyorum. 75'li yıllardan itibaren özellikle de 80li yıllardan itibaren, toplumda korkunç bir tempo oluştu. Ve belli bir şekilde bir hız kazandık. Bu olumlu bir şey. Bir toplumun ilerlemesi açısından o toplumun üretici niteliğinin artması ve üretim olayında belli bir hıza erişme ve o hızı devam ettirmek, onun ilerlemesini görmek toplumun geleceği açısından umut verici bir şey. Bu anlamda da geçmişin böyle bir değerlendirmesiyle geleceği belli bir şekilde umutlu görmek gene olası. Fakat gelecek yönünden talebim şu: özellikle toplumumuz açısından ve dünya açısından insan toplumlarının sorunlarının çözülmesinde insanların örgütlü olması. Ama sadece politik anlamda değil. Çeşitli alanlarda yani spor dernek-

lerinden sakatlar derneğine kadar, kanarya sevenler derneğine kadar her alanda örgütlü olması gerektiği ve ancak örgütlü olmasıyla sorunlarının çözülebileceği görüşündeyim. Toplumumuza bu açıdan baktığımızda düzeyin çok düşük olduğunu görebiliyorum. Yani, örgütlülük düzeyimiz çok düşük. Var olan örgütlerin de insanları örgütlenme kapasiteleri çok düşük. Yani kof bir örgütlenmeye sahipler, örneğin Odamızı ele alırsak, Odamızın örgütlülüğü şu ana kadar mühendisleri ciddi bir şekilde örgütlemekten ziyade, gereklilik gereği oluşturulmuş bir örgütün üyeleri olarak bir araya getirilmiş olması. Şimdi bizim görevimiz, toplumdaki bütün örgütlenmesi gereken kesimlerin görevi, bu örgütlülükleri eti kemiği olan örgütler haline dönüştürmek. İşte geleceğe bu açıdan baktığımda belli bir kötümserliğe kapılmamak elde değil. Ama bu şöyle bir kötümserlik. Geleceğin sorunlarının hemen çözümlenmesini isterseniz ve çabuk sonuç almak isterseniz, bu anlamda bu tabloyla birlikte kötümserliğe kapılmamanız elde değil. Ben şunu da biliyorum ki, insanların ilerlemesi, insan toplumlarının ilerlemesi ancak uzun zamanlar sonucu olabiliyor. Bu açıdan bugün örgütlenmenin belli şekilde tohumlarını veya çekirdeklerini görmek mümkün. Yaşam süremiz içerisinde artık görevimiz -bunu fazlaca görebileceğimizi sanmıyorum- elimizden geldiği kadar insanların ciddi şekilde belli örgütler etrafında yer almasını sağlamaktır. Aslında bu sadece ülkemizin değil, bütün dünyanın da sorunudur.

Bugün toplumların örgütlü olabildiği ülkelerde, iktidarlar ancak o halkın onayıyla gelip gidebiliyorlar, örneğin Avrupa ülkelerinde bugün herhangi bir şekilde askeri darbeden söz edilemiyor. Niye..? Çünkü kimsenin aklına askeri darbe gelmiyor, gelemiyor. Bunun temelinde de o toplumdaki toplum bilinci artı o toplum bilinci temelinde oluşmuş örgütlülük yatıyor. Bunun dışında toplumumuzun ve dünyanın süratle -ama tabii bizim yaşantımız içinde gerçekleşmeyecek bir süratle- ilerleyeceğine inanıyorum. Bu yüzden de bugün koyduğumuz her taşın, tuğlanın bu ilerlemede katkısı oldu-

"Gelecek yönünden talebim şu: Özellikle toplumumuz açısından ve dünya toplumlarının sorunlarının çözülmesinde insanların örgütlü olması. Ama sadece politik anlamda değil. Çeşitli alanlarda yani spor derneklerinden sakatlar derneğine kadar her alanda örgütlü olması gerektiği ve ancak örgütlü olmasıyla sorunlarının çözülebileceği görüşündeyim. Toplumumuza bu açıdan baktığımızda düzeyin çok düşük olduğunu görebiliyorum."

ğuna inanıyorum. İnsanlarında olaylara böyle bakmasını istiyorum. Çünkü insan toplumunda yapılan, insan toplumunun ilerlemesi için yapılan işler genellikle insanların hayatları süresince sonucu alınmayan işler oluyor. Genel olarak baktığımda, dünyanın insanların büyük bir hızla dünyayı tüketmekte olduğunu görüyorum. Bu nasıl engellenir, bu gidiş nasıl bir sonuca ulaşır pek fazla kestirmek mümkün değil. Ama insanlar ancak toplum bilinçlerini geliştirdikçe bunun çözümünü bulacaklardır. Ve umut ediyoruz ki işiştenden geçmeden bu aşamaya gelinecektir.

• Sayın Savran, gerek yüksek öğrenim döneminizde, gerekse meslek yaşamınızda demokratik kuruluşlarda, örgütlerde çalıştınız. Elektrik Mühendisleri Odasında uzun yıllar yöneticilik yaptınız, yetkili organlarda görev aldınız. Örgüt çalışmalarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

D Biliyorsunuz Elektrik Mühendisleri Odası 1954 yılından itibaren TMMOB'nin oluşturulmasıyla birlikte faaliyete başladı ve çalışmalarını bugüne kadar devam ettirdi. Biz 1970'li yıllardan itibaren Odalara belli bir canlılık getiren bir kuşaktayız. Odalar bizle ve bizlerin ağabeyleriyle birlikte ilerici güçler diyebileceğimiz, toplumda demokrasi-den yana güçler diyebileceğimiz güçlerin eline geçti. O günden beride belli bir şekilde bu niteliğini korumakta.

Bunun toplumumuz açısından büyük yararları var. Çünkü biz geleceği temsil ediyoruz. Bu çalışmalar esnasında tabii Elektrik Mühendisleri Odasının gelişimi, ilerlemesi ve toplumda işlevine tam anlamıyla kavuşabilmesi için çeşitli yaklaşımlarımız, programlarımız ve girişimlerimiz oldu. 1970-80 arasında değerlendirsem, bu yaklaşımların ağırlık noktası daha çok toplumsal işlevlerdedi. Toplumsal işlevlerin ağır basması sözkonusuydu. Bu açıdan biz, o günkü tecrübemizle o günkü dünyaya bakışımızla, bu anlamda çalışmaların daha olumlu olacağını düşünüyorduk. Zaten ilerleme de bu şekilde oluyor. Bir şey düşünüyorsunuz, bunu yapıyorsunuz ve bunun sonucunda siz oluşan sonuçlara göre tekrar değerlendirmelere giriyorsunuz. Ben bugün değerlendirmeye girdiğimde, bizim toplumsal işlevlerimizin ortaya çıkması ve toplumcu görüşlerimizin yayılması doğrultusunda yaptığımız çalışmalarda ağırlığın fazla olduğu, mesleki çalışmalardaki ağırlığın az olduğu görüşüne bugün geldim. Mesleki çalışmalarla toplumsal çalışmaları dengede tutma gerekliliğine ve mesleki çalışmalarımızda süratle toplumun isteklerine cevap verebilme durumuna gelmemiz gerektiğini düşünüyorum. Fakat bu yanlış anlaşılmalı. Özellikle 1980 öncesi nükleer enerji sorununa yaklaşımımızla, eğitim sorununa yaklaşımımızla toplumumuzda büyük ses uyandırdık. Kamuoyunu belli bir şekilde yönlendirdik. Olumlu sonuçlar da aldık.

"Ben bugün değerlendirmeye girdiğimde, bizim toplumsal işlevlerimizin ortaya çıkması ve toplumcu görüşlerimizin yayılması doğrultusunda yaptığımız çalışmalarda ağırlığın fazla olduğu, mesleki çalışmalardaki ağırlığın az olduğu görüşüne bugün geldim. Mesleki çalışmalarla toplumsal çalışmaları dengede tutma gerekliliğine ve mesleki çalışmalarımızda süratle toplumun isteklerine cevap verebilme durumuna gelmemiz gerektiğini düşünüyorum."

Ama ben, genel bir eleştiri yapmaya çalışıyorum ve bütün meslek örgütü üyelerine de şöyle bir çağrı yapmakla kendimi görevli hissediyorum. Meslek örgütümüze sarılmak lazım, meslek örgütümüzün meslek örgütü işlevlerini yapabilmesi ancak böyle olabilecektir. Bugünkü yöneticiler kitlesi ve aktif uğraşanlarıyla bütün üyelerimizin meslek örgütüne gereken önemi vermesi ve gerçekten çalışmalarıyla meslek örgütümüz ilerleyebilecektir. Başka türlü mümkün değildir. Çünkü bugün aşağı yukarı 17-18 bin kişilik bir kitleyiz. 17-18 bin kişilik, belli alanda eğitilmiş bir kitle ile başarılabilir bir şeydir. Bugün Odamız bu anlamda, bu kitle ilgisini içersinde barındırabilecek, emebilecek, çekebilecek bir örgütsel güç içerisindedir. Bu anlamda kendini geliştirmiştir ve kitleden bu ilgiyi beklemektedir. Bugün en büyük eksiklik budur. Toplumsal anlamdaki aktiflikten daha düşük bir aktivite dönemine geçildiği için belli bir ilgisizlik sözkonusu. Ama bunun yanında odamız ilçelere kadar yaygınlaştığından da bir hareketlilik sözkonusudur. Bizim şimdi bu ilgisizlikle, odanın gelişmesi, yaygınlaşması arasındaki çelişkiyi çözme diye bir sorunumuz var. Bu konuda da -taşımaya suyla değirmen dönme-yeceği için- bütün mühendislerin odaya ilgileri gerekiyor. Odayı geliştirmeleri gerekiyor. Tabii bu arada

da Elektrik Mühendisleri Odasının da, toplumda mühendislerin örgütlenmesi, mesleki anlamda ilerletilmesi, mesleki anlamda faaliyetini sürdürebilecekleri tek kuruluş haline getirilmesi gibi bir sorunla da karşı karşıyayız. Böyle bir sorunumuz da var. Bugün dünyada bütün mühendisler veya doktorlar ancak meslek örgütleri marifetiyle, örgütlerinin getirdiği sıkı denetimler marifetiyle sanatlarını icra edebiliyorlar. Bugün ülkemizde bunun geçerli olduğunu söylemek pek mümkün değil. Bizim bu hedefe de ulaşmamız lazım. Toplumda bu anlamda kamuoyunu oluşturup, bu işi beceremememiz lazım, ilerde de belli bir programla gidersek, bunu başarabileceğimizi düşünüyorum.

• Sayın Savran, yaşamınızın bundan sonraki kısmını nasıl değerlendirmek isterdiniz?

D Aslında bu soruya cevap vermek güç. Çünkü insanın yapmak istediği şeyler karar ve zaman gerektiren şeyler. Ben yaşamımın bundan sonraki bölümünü çok ilgi duyduğum araştırma ve kendimi geliştirmeyle geçirmek isterdim. Her türlü teşkilatı olan bir araçla Türkiye'yi ve dünyayı gezmekle geçirmek isterdim. Tabii bu pek mümkün değil. Ama en büyük talebim zaman bulmak, kendimi geliştirmek ve tabii kendimi geliştirirken, insanların gelişmesi, herkesin gelişmesi doğrultusunda uğraş vermek. Bunun yanında işte en önemlisi de bütün dünyayı gezebilmek, farklı yaşantıları görebilmek, inceleyebilmek, hatta onlar gibi yaşayabilmek, çünkü yaşamın en güzel tarafı o. Örneğin bir Türkiyeli olarak doğup ölmek aslında büyük kayıp. Çünkü bugün Japonya'ya gitseniz, Çin'e Sri Lanka'ya gitseniz oralarda dünyaya bambaşka bakan ve yaşayan insanları bulacağınıza emin olabilirsiniz. Gittiğim yerlerde de gördüm, bu çok iyi bir şey ve aynı zamanda da insan topluluğunun en büyük zenginliği.

• Verdiğiniz cevaplar ve ilettiğiniz mesajlar için dergimiz ve okurlarımız adına çok teşekkür ederiz.

D Ben de teşekkür ederim.